

Marcus Draaisma

advocaat bij Palthe Oberman advocaten, Amsterdam, staat medisch specialisten en maatschappen bij

Cécile van de Heijden

masterstudent gezondheidsrecht, UvA, en burgerlijk recht, RU

Vonoya Woudstra

jurist gezondheidsrecht, UvA

SCHEIDSGERECHT GEZONDHEIDZORG STELT ZIEKENHUIS DOORGAANS IN HET GELIJK

Specialist vrijwel kansloos bij conflict

In arbitragezaken stelt het Scheidsgerecht Gezondheidszorg bijna altijd het ziekenhuis in het gelijk als een specialist zich verzet tegen de opzegging van zijn toelatingsovereenkomst. Maar dit soort conflicten kunnen ook opgelost worden zonder dat het Scheidsgerecht in beeld komt.

Niet elke medisch specialist denkt bij het ondertekenen van zijn toelatingsovereenkomst met het ziekenhuis aan een conflict en hoe dit moet worden beslecht. Op grond van die overeenkomst moeten alle geschillen met het ziekenhuis aan het Scheidsgerecht Gezondheidszorg worden voorgelegd. Tegen een beslissing van het Scheidsgerecht is geen hoger beroep of cassatie mogelijk. De meeste geschillen tussen specialist en ziekenhuis gaan over de opzegging door het ziekenhuis van de toelatingsovereenkomst. Het ziekenhuis kan dat doen met een opzegtermijn van zes maanden. De medisch specialist kan binnen dertig dagen na de opzegging in beroep komen bij het Scheidsgerecht om de opzegging te laten vernietigen. Wij vroegen ons af of de belangen van de specialist wel gediend zijn met deze beroepsmogelijkheid. Heeft de specialist een redelijke kans van slagen bij het Scheidsgerecht? In de periode vanaf januari 2006 tot en met december 2013 heeft het Scheidsgerecht éénmaal (in april 2012)

geoordeeld in het voordeel van twee medisch specialisten: van een opzegging van de toelatingsovereenkomst met vijf specialisten werd de opzegging van twee specialisten door het Scheidsgerecht vernietigd (dus deze toelatingsovereenkomst bleef in stand). Deze artsen hadden geen persoonlijke rol van betekenis bij het geschil. In ongeveer 50 procent van de gepubliceerde uitspraken is aan de medisch specialist als compensatie een billijke vergoeding toegekend. Eénmaal ongeveer een jaarwinst en in de andere gevallen bedragen van 50.000, 80.000, 100.000 en een enkele maal 150.000 euro. Uit ons onderzoek blijkt dat het ziekenhuis vrijwel altijd het geschil over opzegging van de toelatingsovereenkomst wint, in die zin dat de opzegging in stand blijft. In de helft van de gevallen wordt een (beperkte) billijke vergoeding toegekend. Medio april van dit jaar heeft het Scheidsgerecht de toelatingsovereenkomst van een medisch specialist die nog twee jaar van zijn pensioen af zat afgewezen, maar hem wel een forse billijke vergoeding (ter overbrugging tot aan zijn

pensioen – twee jaarinkomens) toegekend. De grondslag van die opzegging door het ziekenhuis was zeer mager.

Buitensluiten

Binnen iedere maatschap ontstaan wel eens conflicten. Dat is menselijk. Maten kunnen met behulp van coaching, consultants of mediation uit een conflict proberen te komen. In de modelmaatschapsovereenkomst van de Orde van Medisch Specialisten (OMS), die door de meeste maatschappen wordt gebruikt, staat dat geschillen tussen specialisten bij arbitrage worden beslecht. Dit is niet het Scheidsgerecht, maar via arbiters die de OMS voordraagt.

De meeste maatschapsovereenkomsten kunnen slechts door een beslissing van arbiters worden ontbonden, naast de mogelijkheid van een maat om zelf de maatschap op te zeggen. Maten kunnen volgens de meeste maatschapsovereenkomsten niet worden uitgestoten door de overige maten. Bij ontbinding van de maatschap met een medisch specialist

Het Scheidsgerecht kent geen hoger beroep

CORBIS

wordt regelmatig door de arbiters een schadevergoeding toegekend. Belangrijk is dat een maatschapsovereenkomst van rechtswege eindigt als het ziekenhuis de toelatingsovereenkomst heeft opgezegd en na afloop van de opzegtermijn.

In de praktijk zegt de ziekenhuisdirectie bij een geëscaleerd conflict binnen de maatschap de toelatingsovereenkomst op met de maat van wie men vindt dat deze de oorzaak van het conflict is. Tegelijk start de maatschap een ontbindingsprocedure door middel van arbitrage.

Het is nu aan de specialist om te besluiten of hij beroep instelt bij het Scheidsgerecht tegen de opzegging van de toelatingsovereenkomst door het ziekenhuis of niet. Doet hij het wel, dan weten we inmiddels dat zijn kans op succes bij het Scheidsgerecht gering is. Stelt hij geen beroep in, dan eindigt de toelatingsovereenkomst na zes maanden. Is de toelatingsovereenkomst geëindigd, dan eindigt de maatschapsovereenkomst van rechtswege. Een ontbinding van de maatschapsovereenkomst heeft dan geen zin

meer en die procedure wordt door de maatschap ingetrokken. Met behulp van het ziekenhuis, is men relatief eenvoudig van de maat afgekomen. De maat kan nog wel bij arbitrage proberen schadevergoeding te vragen. Deze vorm van afserven van een medisch specialist met wie een conflict is, lijkt *common practice* geworden. De vrijgevestigde medisch specialist is dus kwetsbaar.

Lastpak

Voor de specialist die toch (een kansloos) beroep instelt bij het Scheidsgerecht tegen de opzegging van de toelatingsovereenkomst, bestaat er nog een ander gevaar. Hij wordt als een lastpak gezien als hij de opzegging niet accepteert en daartegen ook nog overbodig beroep instelt. Als een van de lekenarbiters zit doorgaans een ziekenhuisdirecteur in het arbitragecollege. De medisch specialist zal dan na het conflict en beëindiging van zijn relaties met het ziekenhuis en de maatschap, moeilijk met succes kunnen solliciteren bij het ziekenhuis van deze ziekenhuisdirecteur. Van deze directeur

kan immers niet zoveel geestelijke acrobatiek verwacht worden dat hij de specialist als sollicitant kan loskoppelen van de specialist die beroep bij het Scheidsgerecht instelde. En ook ziekenhuisdirecteuren praten met elkaar. Daar komt nog bij dat het aantal ziekenhuizen door fusies afneemt. De afgelopen jaren hebben we ook kunnen zien dat de media conflicten binnen een maatschap van specialisten nieuws vinden. Ook al wordt de specialist niet met naam genoemd, de beroepsgenoten zullen snel weten over wie het gaat. Kortom, een medisch specialist die zich wil verweren tegen de opzegging van de toelatingsovereenkomst krijgt het in de beroepsgroep in Nederland moeilijk. Specialisten die met een conflict weggingen, werken daarna in het buitenland, werken een tijdje niet of komen niet meer aan het werk. Een beroep bij het Scheidsgerecht is niet bevorderlijk voor het vinden van een nieuwe plek.

Kan het anders?

Het is denkbaar dat een maat bij meerderheid van stemmen uit de maatschap gestoten wordt door opzegging. De toelatingsovereenkomst eindigt dan ook, omdat een samenwerkingsverband doorgaans een voorwaarde voor de toelatingsovereenkomst is en deze heeft dan geen betekenis meer. Het Scheidsgerecht blijft dan buiten beeld. Hiervoor moeten de huidige maatschapsovereenkomsten dan wel worden aangepast. Uitstoting zullen de maten echter niet zonder meer in een maatschapsovereenkomst afspreken, omdat niemand uitgestoten wil worden. Enkele andere of aanvullende oplossingen zijn denkbaar.

Scheidsgerecht niet meer opnemen als bevoegde rechter in de toelatingsovereenkomst; wel de overheidsrechter met hoger beroep en cassatie

Het is ons bekend dat de Orde van Medisch Specialisten zoekt naar een evenwichtige geschillenbeslechting. De OMS zou in de modeltoelatingsovereenkomst de aanwijzing van het Scheidsgerecht als enige bevoegde rechter achter-

wege kunnen laten. Ook kunnen medisch specialisten weigeren een toelatingsovereenkomst te tekenen waarin staat dat het Scheidsgerecht bevoegd is; of deze clause laten schrappen. Dan is de overheidsrechter bevoegd. Juridische procedures bij de overheidsrechter kunnen lang duren, zeker als hoger beroep en cassatie mogelijk is. Dat lijkt onaantrekkelijk. Maar de vrees voor lange procedures en de financiële en juridische risico's en onzekerheden die hiermee gepaard gaan, kunnen wel het effect hebben dat een machtig ziekenhuis en een maatschap eerder tot een voor partijen aanvaardbare minnelijke regeling komen ter voorkoming van lange procedures. Zo ontstaat er evenwicht voor de medisch specialist. Nadeel is dat de overheidsrechter de ziekenhuiswereld en de daar geldende wetten regelgeving en gewoonten minder kent.

Vooraf afgesproken schadevergoeding

Het kan ook eenvoudiger: door in de maatschapsovereenkomst af te spreken

TOELATINGSOVEREENKOMST

De OMS heeft een modeltoelatingsovereenkomst opgesteld die de Nederlandse ziekenhuizen meestal gebruiken. Deze overeenkomst bevat naast het recht in het ziekenhuis te mogen werken met gebruikmaking van de faciliteiten en ondersteuning een aantal verplichtingen. Een verplichting kan zijn het opvolgen van bestuurlijke aanwijzingen van de directie van het ziekenhuis en het aangaan van een samenwerkingsverband (maatschap). De toelatingsovereenkomst beschrijft een aantal opzeggingsgronden. Als een medisch specialist niet meer deel uitmaakt van een maatschap, is dit reden voor opzegging van de toelatingsovereenkomst.

Specialisten hebben meer belang bij een overheidsrechter

dat bij een onherstelbaar conflict (bijvoorbeeld vast te stellen na mediation), de maatschapsovereenkomst met de medisch specialist mag worden opgezegd op grond van een uitslotingsbeding met betaling van een afgesproken schadevergoeding, te betalen door de maatschap. Deze schadevergoeding krijgt de specialist echter niet of niet volledig als de redenen voor beëindiging hoofdzakelijk aan hem te wijten zijn en hem dus ernstige verwijten kunnen worden gemaakt. Als partijen daarover geen overeenstemming kunnen bereiken, dan is het aan de rechter – eventueel bij arbitrage – om te beslissen of de medisch specialist een zo te noemen *good leaver* of *bad leaver* is. De maatschap zal dan met bewijzen moeten komen dat de specialist verwijtbaar heeft gehandeld. Overigens staat betaling van schadevergoeding los van de afspraken over goodwill.

Binnenshuis

De belangen van de medisch specialist die in een conflict is geraakt, worden onvoldoende gewaarborgd door het Scheidsgerecht, omdat het ziekenhuis vrijwel altijd gelijk krijgt. Specialisten hebben meer belang bij een overheidsrechter met mogelijkheid van hoger beroep. Ook het van tevoren maken van duidelijke afspraken over schadevergoeding bij conflicten helpt. Conflicten blijven dan binnenshuis en de specialist heeft serieuze mogelijkheid zich binnen Nederland weer aan te sluiten bij een andere maatschap, zonder als lastpak te worden gezien. Dan is het strijdpak meer in balans. ■

REACTIE ORDE VAN MEDISCH SPECIALISTEN

Een evenwichtige geschillenbeslechting in de relatie tussen ziekenhuis en medisch specialist vindt de Orde van Medisch Specialisten (OMS) van groot belang. Bij een geschillenregeling gaat het echter niet alleen om het individuele belang van een medisch specialist. Maar ook om het collectieve belang van de medisch specialisten georganiseerd in bijvoorbeeld de medische staf, en het belang van het ziekenhuis. Als partijen besluiten naar het Scheidsgerecht te gaan, is er echt een probleem dat partijen blijkbaar onderling of zo nodig met behulp van mediation niet kunnen oplossen. Weliswaar kan een Scheidsgerechtprocedure voor een individuele medisch specialist of maatschap negatief uitpakken en is geen hoger beroep of cassatie mogelijk. Daarentegen is een voordeel van het Scheidsgerecht de kennis van de zorgsector en de betrokkenheid van medisch specialisten als arbiters. Bovendien kan om toetsing van een beslissing van het Scheidsgerecht bij de gewone rechter worden gevraagd. Het artikel geeft echter een belangrijk signaal. Vanwege onder meer de ontwikkeling van de modellen 2015 is de OMS al met het Scheidsgerecht in gesprek en onderzoeken wij de verschillende mogelijkheden voor evenwichtige geschillenbeslechting.

contact

draaisma@paltheoberman.nl
cc: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld

web

Meer informatie over het Scheidsgerecht Gezondheidszorg vindt u op scheidsgerechtgezondheidszorg.nl.